

šem in korantov, Pehltre babe in do razprave o fenomenologiji maske 1973. Kuret je dognal pri nas temeljna spoznanja o tem področju, čeprav so mu sintetična raziskovanja še v rokopisu.

Prav tako je N. K. — s praktičnim poznavanjem gledališča in posebej sodobnih prizadevanj v ljudski igri — opravil temeljno raziskavo našega **ljudskega igranja**. S pretresom in dopolnitvami starega gradiva o njem je odkril še vrsto njegovih sestavin in dolóčil njegov zgodovinski razvoj: od vélikonočnih iger (1937), lj. lutkarstva do ljubljanske igre o paradižu in pregleda lj. gledališča pri Slovencih (SE 1958), do radijskih in knjižnih priredb Drabosnjakovih iger, raziskav obrednega zibanja in jasličarstva in še in še.

Tretje, na zunaj bolj vidno K. raziskovalno območje so ljudske **šegé** s knjigo Ziljsko štehvanje in njegov evropski okvir (1963), predvsem pa s Prazničnim letom Slovencev I-IV (1965-70), ki mu imajo le malokje enako, z vso temeljitostjo zbrano in razčlenjeno ter v primerjalno celoto postavljeno razlago letnih šeg. Do tega dosežka pa je N. K. prišel z vrsto manjših spisov, npr. o žaganju babe, Adonisovih vrtičkih, o prekm. remenkah itn. ter z dog-

nanji v že naštetih, saj so šeme in igre organsko združene s šegami.

Adonisovih vrtičkih, o prekm. remenkah itn. ter z dogajanji v že naštetih, saj so šeme in igre organsko združene s šegami.

Že uspehi na vsakem od teh področij zase so vredni enega raziskovalca. K. jim je pridružil še množico strokovnih in poljudnih knjig, spisov in ocen z objavami tudi v tujini. Zato se ne čudimo, da ga tam bolje poznajo in cenijo, ne le s Pitrejevo nagrado v Italiji in z mednarodno Herderjevo, marveč še z drugimi strokovnimi priznanji. Ne prezrimo njegovega dela za mednar. etnol. bibliografijo, za naš etnološki film, na njegovo organizacijsko delo v SED (urednik Glasnika, predsednik), v revijah, na domačih in tujih zborih. In ne nazadnje, da vzdržuje s svojimi organizacijskimi in drugimi naporji ISN, katerega glavni delovni predstavnik je. Mimo skromne nagrade Sklada B. Kidriča doma njegovo delo še ni dobilo nikakega ustreznega moralnega priznanja, kar pa naj N. Kuretu ob vseh s stalnim poštenim delom doseženih uspehih še naprej ne grena njegovega delovnega zanosa. Želimo Ti le zdravja, da boš mogel razgrniti še zadnje krinke in se veseliti vseh iger in burk!

Vilko Novak

Slovenski etnologi ob praznovanju 80-letnice akademika Ivana Grafenauerja 1960 v Ljubljani. Sedijo (z leve): dr. Zmaga Kumer, dr. Ivan Grafenauer, dr. Lino Legiša; stojijo (z leve): dr. Vilko Novak, dr. Emiljan Cevc, dr. Boris Orel in dr. Niko Kuret. (Glej: Glasnik SED 2/1959-60, št. 3, str. 20).

ETNOLOŠKA TOPOGRAFIJA SLOVENSKEGA ETNIČNEGA OZEMLJA. Poročilo o delu do konca decembra 1975 leta.

Težnja po načrtanem delu na etnološkem področju, ki je med slovenskimi etnologi ponovno zaživela z ustanovitvijo področne raziskovalne skupnosti, je dala že prve vidne rezultate. Sredi 1973 leta je bilo na skupnem sestanku slovenskih etnologov dogovorjeno, da pričnejo z etnološko topografijo slovenskega etničnega ozemlja. Reziskovalna naloga, ki je bila prijavljena pri RSS, je obsegla pripravo teoretičnih izhodišč, poročila o dosedanjem topografskem delu na Slovenskem in sestavo vprašalnic. Organizacijski del naloge je prevzel Slavko Kremenšek, vprašalnice pa naj bi sestavili strokovnjaki za posamezna področja. Pripravljenost na sodelovanje je bila velika in v začetku ni nihče oporekal, da je

tako delo potrebno. Vendar je priprava osnutkov tekla počasneje, ko bi pričakovali glede na pomembnost dela in kot je bilo predvideno.

Pripravljenost na sodelovanje je bila velika in v začetku ni nihče oporekal, da je tako delo potrebno. Vendar je priprava osnutkov tekla počasneje, kot bi pričakovali glede na pomembnost dela in kot je bilo predvideno.

Osnutki so bili razmnoženi in razposlani nad tridesetim sodelavcem, ki so se sestajali na dokaj rednih mesečnih sestankih. Sestanki so potekali od januarja 1974 do junija 1975 navadno ob sredah v sejni sobi SAZU. Ob osnutkih vprašalnic je tekla razprava o problemih stroke: teoretičnih, metodoloških in metodičnih vprašanjih.

Dopolnjevanje vprašalnic je pregledal še uredniški odbor, ki ga sestavljajo Slavko Kremenšek, Vilko Novak in Valens Vodusek. Tehnični urednik je Peter Fister. Celotno delo bo izšlo v 12 zvezkih. Prvi zvezek bo vseboval teoretična izhodišča in poročila ustanov, naslednjih 11 zvezkov bo vsebovalo 53 vprašalnic, ki obravnavajo vsa področja življenja in so pomembna za etnološki prikaz določenega naselja ali območja.

Prvi zvezek, po vrsti sicer osmi, je izšel julija 1975 leta, naslednji, peti februarja 1976. Za naslednje zvezke je pripravljena že večina vprašalnic.

Pri sestavljanju vprašalnic in poročil je sodelovalo 38 sodelavcev, največ iz etnoloških ustanov, med njimi so tudi štiri študenti etnologije. Sodelovanje je bilo veliko tudi pri sestavi posameznih vprašalnic, saj jih je tako nastalo skoraj polovico. Največja zasluga za organizacijsko delo gre Slavku Kremenšku, ki je uspel pridobiti in zainteresirati tako veliko število sodelavcev. K vsebinski pogledbi vprašalnic in njeni jezikovni čistosti je veliko pripomogel uredniški odbor.

Čeprav delo še ni končano, vendar lahko rečemo, da je njegov pomen velik: narejena je bila temeljita priprava za načrtno raziskovalno delo topografskega značaja, nakazana so bila nova področja v raziskovanju, ki so bila do sedaj premalo upoštevana ali sploh nenačeta, sestavljen je bil pomenben pripomoček za terensko delo in pregledano bo topografsko delo pri nas.

Doseženi uspehi pa nas ne smejo zadovoljiti, ampak morajo biti vzpodbuda za nadaljnje skupno delo. Raziskovati bo potrebno način življenja in kulturo v številnih naseljih po vsej Sloveniji in v zamejstvu, kajti šele na podlagi takih obravnav bo mogoče sintetično prikazati življenje Slovencev v tem stoletju, kar mora postati eden od bližnjih ciljev etnološkega prizadevanja pri nas.

Duša Krnel-Umek

ETNOLOGIJA IN ŠTUDIJ ETNOLOGIJE NA FINSKEM

Študij etnologije na helsinški univerzi (Helsingin Yliopisto) je verjetno med najbolj zapletenimi v Evropi. Že tako je etnologija veda, ki jo je od sorodnih disciplin zaradi njene mnogostranosti najtežje formulirati, kar pač vsi občutimo, ko jo opazujemo po svetovnih univerzah, kot znanost, ki včasih svojo znanstvenost „težko opredeljuje“ predvsem zaradi različnega imena, pod katerim se trenutno skriva. Biološki, sociološki, folkloristični, antropološki in zgodovinski... so običajni prilastki etnologije. Tako različno pojmovanje naziva in s tem povzročena neenotnost daje raziskovalcem praktično nepregledno široko delovišče in – zaklonišče.

Mirno bi se lahko odpovedali zgornjemu ogrevanju, če ne bi ta že kar institucionalizirana neoprijemljivost določevanja etnoloških delovnih okvirov, pognala najgloblje korenine prav na Finskem. Fincem pomeni etnologija njeno teorijo (obča etnologija) in raziskovanje materialne kulture. Pri tem je etnološka teorija zdaj zgodovinska in drugič spet biologistična ali sociološka. Izjema je le etnološka katedra v Turkuju, ki je usmerjena zgodovinsko. Vsa ostala področja etnologije spadajo izključno k folkloristiki. V okviru sociološke katedre učijo socialno antropologijo, podobno kot pri nas, s popolno domovinsko pravico. Če upoštevamo, da nakatera področja etnologije (npr. ljudsko verovanje) poslušajo na oddelku za študij religij, opazimo, da imamo v Helsinkih opravka s štirimi med seboj nepovezanimi „etnologijami“, ki se razvijajo bolj ali manj nemoteno in samostojno, a same zase le ne morejo obstajati kot samostojni predmeti. Etnološki inštitut (Kansatieteen Laitos) spada k univerzi, čeprav sta stavbi daleč narazen.

Študentje poslušajo predavanja na inštitutu in na univerzi. Predstojnik sekcije za materialno kulturo je Nillo Valonen, za občo etnologijo pa Matti Sarmela. Tisti, ki jim ta etnologija ne ustreza, gredo študirat folkloristiko na Inštitut za folkloristiko (Kansanrunoustietien Laitos), kjer je predstojnik Matti Kuusi. Predavanja so v stavbi tega inštituta, sem prihajajo tudi slušatelji ljudske obrti na Likovni akademiji (Atheneum), ki sicer poslušajo predavanja na tej šoli. Predavanja za folkloriste so tudi v Narodnem muzeju (Kansan Museo). Obstaja še drugačna možnost povezave: to je Inštitut za muzikologijo (Musiikkieteen Laitos), kjer je predstojnik Philip Donner.

Rekli smo povezave..., na tem temelji študij na Finskem. Možnosti za interdisciplinarni študij so zelo velike. Vsakdo mora vpisati najmanj 3 predmete (to je: a, b, c). Vzemimo spet za primer etnologijo. Pameten študent bo vpisal etnologijo pod a, folkloristiko pod b in študij religij pod c ter tako najbrž dobil neko sliko o celoti. Vendar so režimi študija povsod različni, predavanja se križajo in tudi sicer je ta kombinacija zelo nezaželjena, ker pripravlja diplomante za enake službe. Tako študent vpisuje vse mogoče polovičarske povezave. Včasih je ob osrednjem predmetu mogoče interdisciplinirano povezovati le posamezne predmete na različnih katedrah, vendar tako, da študent zbere dovolj veliko število točk (to je predavanj) iz posameznih strok in to doda obveznim predmetom. Rezultati so kljub vsemu dobri. Naslednja zapletenost je časovne narave: I. stopnja traja navadno le en semester (lahko tudi eno leto) in se ujema s predmetom pod c. To imenujejo aprobaturo. Dve do tri leta traja II. stopnja. To imenujejo cumlaude. Študij traja štiri do pet let glede na dodatne povezave in teže glavnih predmetov. Naši diplomanti rečejo laudatur. Naslednja stopnja je licentiat. Ob tej navidezni zmedi rešuje položaj izreden smisel za red. Vse povezave so tiskane v brošurah, prav tako vsa literatura za vse predmete. Označene so knjige in strani, ki jih mora kandidat prebrati za določen izpit posamezne stopnje. Etnološka knjižnica je odlično urejena, študent lahko naroči katerokoli knjigo, ki jo imajo univerzitetne knjižnice in jo v nekaj dneh dobi dostavljeno v matično knjižnico. Da pa knjige ostanejo proste, je treba najaviti dan in uro, kdaj želite dobiti ustrezno knjigo in jo v eni do dveh urah po študiju vrniti v knjižnico, da jo lahko dobi kolega. Pa še to: Počitniška praksa je obvezna, traja 3 tedne in univerza pokrije le del stroškov, vendar je vse to spet odvisno od povezave predmetov.

Človek na koncu ugotovi, da je kljub mnogim možnostim delavnih v etnologiji zelo malo in da je izoliranost kateder med seboj na eni in študentov na drugi strani, milo rečeno, velika, pasivnost pa za finske razmere tipična. Koliko imata opraviti tu tradicija, zgodovinske posebnosti, podnebje in mentaliteta, že sodi v okvire poglobljenega etnološkega proučevanja. Z gornje seveda velja le za odnos med etnologijo in folkloristiko, kajti zlasti zadnja žanja sicer podrobno zanimanja, in je že po tradiciji del vsenakodnevnega prizadevanja.

Etnologija na finskih univerzah:

Uči se na humanističnem oddelku filozofijskih fakultet

Univerza Helsinki:

Finska in primerjalna folkora, ugro-finska etnologija

Univerza Jyväskylä:

Finska in primerjalna etnologija